

li *pon*», *Atl.* iv, 9b.

Generalment ja abreujat des del S. XIII és el nom de l'Occident, comú al català amb el castellà i portuguès, però també amb la llengua d'oc i l'italià; en els quals es troba des dels orígens literaris: Dante, G. Faidit etc., *PSW* vi, 446; i ja degué existir, almenys en germen, en llatí vulgar (el fr. *ponant*, que no apareix fins al S. XIV sembla, però, ser manllevat del cat. i oc.): «dos reys crestians --- eren-se arremits de batalla --- Lo papa --- dix --- que ell era ven- 10 gut en aquella terra per tractar passatge contra los enemics de la creu, e --- que la un anàs sobre los serrayns qui són a levant, e l'altre sobre los serrayns qui són a *ponent*, e --- la un vengués envers l'altre, per ço que conquerisen los serrayns qui són a migjorn», 15 *Llull (Blanq., § 81, NCL. II, 160.19)*. «La Rambla de *ponent*» a 1459, en deliberacions dels Consellers (Pau Vila, *Miscell. Barcin.* iv, § 11, 68).

Ha continuat essent d'ús general en tot el territori; veg. els versos valencians, citats a *ABRUSAR*, n. 6, 20 car «De *ponent*, / ni gent ni vent», han dit sempre els nostres navegants i pagesos (no sols ells!); però els poetes admiren l'espectacle: «Te'n vas anà amb aquell *ponent* dolcíssim... / Caigueres, lluitadò, al marxà a la lluita / --- / I no tornà... Llavors esclataren / més 25 alts els plors, al Cel... Ell ja no hi era... / Pro a fora, al camp, era un *ponent* dolcíssim», Maragall (*Mort d'un jove*, 1895, O. C., 165); «Ça i enllà, l'espectacle confús de la Natura s'anava desplegant --- a l'un costat s'estenia l'estimada ciutat dels dolços records, al 30 peu de la silueta borrosa de *ponent*, contorn simbòlic de la vera pàtria inoblidable; a l'altre --- començava a dibuixar-se la presó medieval, brollant de terra, per entre el misteri evocador de la llegenda ---», Coromines (*Presons Im.* III, O. C., 860); «Per mi sou viu, / i em feu gran companyia, / per aquests llacs del nord del Canadà; / mireu, mireu, les illes totes roges, / la llum d'aquell *ponent*!; / mireu, mireu, les aigües corren boges, / de por de que no es gelin / així que pari el vent», Pijoan (*El meu D. Joan Maragall*, 7, v. 7). 40 *Ponentada* [StPolM., 1925]. *Ponentejar*. *Ponentí* [no Lab.]: «aquí estengué sos marges lo continent hesperi / --- / era 'l jou d'or que unia les terres *ponentines* / y, cor de totes ells, com font del paradís, / los dava clares aygues a beure, y argentines, / ---», *Atl.* I, 45 4a. *Ponentol* 'vent fluix de *ponent*' [StPolM., 1925]. *Aponentat*; *aponentar*.

Ponedor. *Ponedora*. *Ponent* 'el qui informa': del baix llatí eclesiàstic; *ponència*. *Ponguda*.

Posta: probablement ja es refereix a la *posta de sol* 50 en JMarc i Aversó (490.10); de tota manera, ja des de c. 1400 l'usen StVicentF i fig. *posta de la vida*, Felip de Malla: és el femení substantivat del participi de *pondre*, i *sol post* ja en Jaume I: «--- el sarraý --- dreçà-li lança e --- Nós fom sobre él, e anc no-s volc re- 55 tre tro que morí --- e tornam-nos-en a la ost, e --- podia ésser prop del *sol post*, --- e En R. de Muncada dix-nos: —Què avets feyt? Volets ocure a Nòs e a Vòs? Que --- la ost e tot l'als seria perdut» (Ag., 100, § 61). «La part de hon se veu exir lo sol: oriens; la 60

part de hon se veu *pondre*: occidens; la *posta* del sol: occasus», OPou (*TbPu.*, 334).

En altres accs. En Muntaner el trobem amb el significat de 'lloc convingut per trobar-se': «Guillem Cornut armà --- galees --- e partiren de Marsella --- e trià les mellors tres galees de rems que hi fossen, e donà-ls *posta* que al castell de Malta los trobarien, e que lla venguessen, e quals que hi fossen abans, que-ls esperassen»; però la convenció presa implica acord i, de vegades, tot indicant alhora lloc, ja hi ha referència també a la idea de 'senyal convingut': «faeren la via de Cadaqués; e tantost En Ramon Marquet, ab la un dels dos lenys armats, féu posar a la punta de Portligat dos cosins germans d'En Gras, qui ab ells eren; e aquells havien ja *posta* ab En Gras quin senyal farien, con venrien ab los dos nebots seus» (fets de 1282 i 1285, §§ 82, 129, Casac. II, 44.8; iv, 37.11).¹

En JRoig sembla tenir sempre l'acc. 'lloc per situar-se, posició material o moral en què hom se situa, en què hom recolza', en la frase *pendre posta*; materialment, al·ludint al parany que posen als elefants els caçadors, per fer-los caure: «obté lur vot / de foll amor; / mas prest ne mor / --- / qui les seguix / fins a la mort, / menys n'han recort, / ni la virtut / de gratitut / que-l chic infant: / és orifant / qui s'i acosta / e pren per *posta* / tal serrat arbre»; moralment: «dijous larder / diguí: —Muller, / lo temps s'acosta / de *pendre posta* / en penitència: / per continència, / partixcam lit—. / Dix: —Haveu dit? / --- / l'hom qui s'absté / d'axò, en quaresma, / a cinquagesma / cornut se troba / ---», (*Spill*, 8462, 2797).

No està prou estudiat això dins el conjunt romànic, però no sembla que les accs. semblants siguin més antigues en italià que en català, car Muntaner i els fets que reporta no són menys antics que Dante, en el qual consta primerament l'it. *pòsta* en el sentit (avui antiquat) «luogo prefisso per posarsi» i «luogo dove s'apposta un cacciatore o un animale», i *posta* «postura, sito» en l'*Agricoltura* de Crescenzi, S. XIV. En el sentit militar sembla que el cast. prengué el seu antiquat *posta* 'sentinella' [c. 1600, *DECH* iv, 608a20] de l'it., on *postarsi* i *militari* apareix en FGucciardi (c. 1530); i de l'it. prengué *poste* i *poster* el francès, on no apareixen fins a 1507.

Com a terme de comunicacions la llengua d'origen és l'italià, on *posta* «luogo dove si fermano i cavalli e si mutano, nel viaggio» apareix ja en el Bembo (primer terç S. XVI), i d'aquí passà al cast. *posta* [1530, l. c., 608a9, en carta al nostre desertor Boscà] i al fr. *poste* [fi S. xv]; en català ho trobem ja en els *Ardits* de 1542 i en OPou: «cavalls de *posta*: veredus; córrer la *posta*: currere dispositis equis; ---» (*TbPu.*, 37); a França, Itàlia i Àustria se'n descabdellà després el sentit de 'correus', en el S. XVII (it. ja 1573, Àustria ja abans), si bé el repartiment privat no hi comença fins al XVIII; d'aquí l'adjectiu *postal* (fr. 1836, it. potser ja 1820), que d'ells passà al cat. i cast. *Postilló* [Lacavalleria], pres de l'it. *postiglione*, probablement per conducte fr. [S. xvi] o cast. [1552].²

La locució a *posta* 'intencionadament, a gratient'